

SAKSPAPIR

Saksnr	Utval	Type	Dato
18/2021	Levekårsutvalet	PS	21.09.2021
86/2021	Kommunestyret	PS	28.09.2021

Sakshandsamar	Arkiv	ArkivsakID
Lin Tove Thomassen	FA-J40	19/1359

SAL AV ALKOHOL FRÅ UBEMANNA BUTIKK

Vedlegg:

210818 Brev til Vaksdal kommune

Vurderingar etter eit års drift -Eksingedalen Snarkjøp

Evaluering av ordninga med sal av alkohol ved ubemanna butikk

Tilbakemelding på erfaringar ved kontroll av salsløyve Eksingedalen snarkjøp, Vaksdal

Eksingedalen Snarkjøp - status sal av alkohol frå ubemanna butikk

CCF_000063

Alkoholsalg ubemannet

Kommunedirektøren sitt framlegg til vedtak:

Eksingedalen snarkjøp får forlenga salsløyvet for alkohol, i samband med pilotprosjektet i regi av Merkur, med likelydande vilkår som i vedtak sak 66/2020 fram til og med 31.12.23.

Innan 01.11.23 skal kommunestyret evaluere ordninga.

Levekårsutvalet - Sak 18/2021

LEV - Behandling:

Kommunedirektøren sitt framlegg til vedtak vart samrøystes vedteke.

LEV - Tilråding/Vedtak:

Levekårsutvalet si innstilling til kommunestyret:

Eksingedalen snarkjøp får forlenga salsløyvet for alkohol, i samband med pilotprosjektet i regi av Merkur, med likelydande vilkår som i vedtak sak 66/2020 fram til og med 31.12.23.

Innan 01.11.23 skal kommunestyret evaluere ordninga.

Saksopplysningar:

Samandrag/konklusjon (kort om saka)

Kommunestyret vedtok i møte 22.09.20, sak 66/2020 å gje Eksingedalen snarkjøp løyve til sal av alkohol frå ubemanna butikk som ei prøveordning i perioden 01.11.21- 01.10.21. Kommunestyret ba om å få sak om evt vidareføring av prosjektet til politisk behandling innan 01.10.21.

Med bakgrunn i evalueringar og tilbakemeldingar frå ulike instansar tilrår kommunedirektøren at prøveprosjektet, med likelydande vilkår, vert vidareført fram til 31.12.23.

Bakgrunn for saka

Eksingedalen snarkjøp er ein del av Merkur sitt pilotprosjekt for etablering av ubemanna matvarebutikkar i distrikta. Dei ønskjer å selje alkohol innanfor kommunen sine vedtekne salstider for alkohol frå ubemanna butikk.

I september 2020, sak 66/2020 gjorde kommunestyret følgjande vedtak:

Kommunestyret viser til uttale frå Helsedirektoratet som seier:

1. «Direktoratet vil bemerke at det uansett ligger innanfor kommunens skjønnsmyndighet å beslutte om den ønsker å gi bevilling til steder hvor salg av alkoholholdig drikk inngår i konseptet og om kontrollhensynene er tilstrekkelig ivaretatt i den enkelte sak.»
2. Kommunestyret gjev Eksingedalen Snarkjøp løyve til å selja alkohol innanfor kommunen sine salstider, også i tida når butikken er ubemanna som ein del av pilotprosjektet. Løyve vert gjeve frå og med 01.11.2020 til og med 01.10.2021.
3. Innan 01.10.2021 skal kommunestyret handsame evaluering av ordninga. Ei slik evaluering skal vere grunnlaget for ei eventuell vidareføring av prøveprosjektet.
4. Kommunestyret presiserer at dette er ei prøveordning for Eksingedalen Snarkjøp og saka skapar ikkje presedens for andre butikkar/salsteder i Vaksdal kommune. Eventuelle andre søknader i prøveperioden vil ikkje verte vurdert.

Andre kommunar har liknande prøveprosjekt og har behandla sakene ulikt. T.d. har kommunestyret i Ullensvang kommune også vedteke ei prøveordning som gjeld for eitt år. Andre kommunar har gjeve permanent løyve. Vi kjenner ikkje til at nokon av kommunane har gjeve avslag.

Eksingedalen snarkjøp har sendt eigne vurderingar av ordninga til kommunen, sjå vedlegg. Det er utarbeida internkontroll som skal svare ut utfordringar knytt til teknisk kontroll av alder, rusa personar og langing. Det er også skissert einskilte utfordringar med sjølve den tekniske løysingar. Utfordringane har t.d. ført til at butikken i periodar har hatt fysisk bemanning for å unngå brot på regelverket.

Kvam sals- og skjenkekontroll er ansvarleg for oppfølging av salsløyve i Eksingedalen. Dei har gjennomført kontrollar utan at det har vorte avdekka brot eller manglar. Kontrollen har vorte

gjennomført med bemanning fysisk til stades. Dei har to merknader til løysinga. Dette gjeld kontroll av kundar som openbart er ruspåverka, samt alderskontroll ved fingeravtrykk. Sjå vedlegg.

Helsedirektoratet skreiv i brev, datert 02.07.20, til Vaksdal kommune at tekniske løysingar ikkje kan erstatte fysisk personell:

«Ved å åpne opp for at alkoholholdig drikk kan selges uten kontroll av en person som fysisk er tilstede, vil dette være en endring i strid med alkohollovens prinsipper og være en betydelig endring av hvordan omsetning og salg av alkoholholdig drikk skjer i dag.»

I same brev frå Helsedirektoratet vert det vist til kommunen sin sjølvråderett i samband med salsløyve. Dette er også grunnlaget for kommunestyret sitt vedtak i 2020.

Kommunen har vore i munnleg dialog med Helsedirektoratet også i 2021. Direktoratet opprettheld si vurdering om at lovverket ikkje er tilpassa sal av alkohol med tekniske løysingar frå ubemanna butikk. Dei informerte også om at det per no ikkje vert arbeidd med lovendringar knytt til dette.

Kommunen har teke kontakt med Distriktssenteret og Merkur programmet med spørsmål om kva vurderingar som er gjort av dei knytt til tema. Det er på det reine at dei ikkje har vore i dialog med Helsedirektoratet for sentrale føringar før utrulling av piloten. Vedlagd finn du deira vurderingar. Dei påpeikar at teknologien er nytta av fleire hundre tusen kundar i pilotbutikkane utan at verksemda har fått merknader ved tilsyn. Dei skriv også at « Pilotprosjektet viser at det kan vere behov for å få oppdatert lova slik at den matcher den teknologiske utviklinga som har skjedd i butikken» Dei nemner kommunen sin bruk av skjønnsmynde som årsak til at det ikkje har vore dialog med Helsedepartementet eller Helsedirektoratet. Dei viser til andre kommunar som har behandla likelydande søknad og som har konkludert med at den nye teknologien ivaretek intensjonen i lovverket.

Formelt grunnlag

Sak 66/2020

<http://innsyn.sing.no/Vaksdal/innsyn/wfdocument.ashx?journalpostid=2020007181&dokid=1420173&versjon=4&variant=A&>

Alkohollov og forskrift

Vurdering og konsekvensar

Eit pilotprosjekt vert ofte nytta for å teste utforming av det endelege prosjektet i realistiske omgjevnader. Sal av varer frå ubemanna butikk er ei nyvinning for lokale butikkar i distriktet med lågare omsetjing enn butikkar i sentrale stork. I slike tilfelle held ikkje vurderingar knytt til lovverket tritt med utviklinga.

Erfaringar som er gjort i Eksingedalen dette året er positive. Dei har ikkje erfart at kundar påverka av alkohol eller mindreårige har fått kjøpt alkohol. Dei har ikkje observert langing eller at det er kjøpt alkohol ut over dei vedtekne salstidene. Dei tekniske feila som t.d. at skapa ikkje er låste

utanom salstidene for alkohol, vart oppdaga og handtert innan kort tid.

Det er også tydeleg at tekniske løysingar skapar nye utfordringar innanfor lovverket. T.d. kan ein samanlikne ein ubemanna butikk ein stor sjølvbeteningsautomat. Sal av alkohol og tobakk frå slike automatar er ikkje lov i Norge. Helsedirektoratet som er lovtolkar på området har gjeve eit tydeleg svar på at teknologiske løysingar ikkje kan erstatte fysisk personale når det gjeld sal av alkohol. Skjenkekontrollen si tilbakemelding om alderskontroll via fingeravtrykk og kontroll av rusa personar ved kjøp av alkohol, er per i dag ikkje løyst med løysinga som vert brukt.

Alkohollova har som føremål å begrense forbruket av alkoholhaldig drikk. Den tekniske løysinga for ubemanna butikk har som føremål å kunna gje kundar eit likeverdig tilbod lokalt. Dersom sal av alkohol vert begrensa til fysisk bemanning av butikk, er det gjeve tilbakemelding om at ein får svikt i omsetjinga då kundar handlar der dei må dra for å kjøpe alkohol. Butikken har auka omsetnaden både for alkohol og andre varer det siste året, men det er ikkje mogleg å slå fast at det er ein samanheng mellom auka totalomsetnad og utvida tid for sal av alkohol.

Då søknad om løyve var til behandling i september 2020, gjorde kommunestyret eit samrøystes positivt vedtak. Ordninga er framleis eit pilotprosjekt. Per i dag ser det ut til at det ikkje vil bli etablert ein dialog mellom piloteigar og Helsedirektoratet. Det er ikkje kjent at det vert arbeidd med ei lovendring tilpassa slike løysingar, sjølv om piloteigar meiner at lova burde vore oppdatert slik at den matcher den teknologiske utviklinga.

Eit permanent løyve må gjevast på grunnlag av gjeldande lovverk og ikkje på grunn av den teknologisk utviklinga.

Med bakgrunn i ovannemnde ser ikkje kommunedirektøren at det er grunnlag for å tilrå eit permanent løyve og vurderer at ein kan gje verksemda ein ny prøveperiode for to år, med dei same vilkåra som vert sett i vedtak sak 66/2020. Ei evaluering vert lagt fram for kommunestyret innan 1.11.23.